

KÜLFÖLDI HALLGATÓK INTERKULTURÁLIS TAPASZTALATAI MAGYARORSZÁGON ÉS A MISKOLCI EGYETEMEN¹

INTERCULTURAL EXPERIENCES OF FOREIGN STUDENTS IN HUNGARY AND AT THE UNIVERSITY OF MISKOLC

BAJZÁT TÜNDE²

Napjainkban a hallgatói mobilitási programok száma és a programokban részt vevő diákok száma is egyre nagyobb mértékben nő világszerte és Magyarországon egyaránt. A különböző anyanyelvet beszélő és eltérő kulturális háttérrel rendelkező hallgatók számos okból döntenek úgy, hogy külföldön folytatják tanulmányaikat, különböző elvárásokkal érkeznek egy-egy fogadó országba. Tanulmányomban azt elemzem, hogy a külföldi hallgatók tapasztalata alapján melyek a magyarországi tanulás előnyei, és mi a nálunk tanuló diákok véleménye a magyar emberekről és a magyar életstílusról.

Kulcsszavak: interkulturális kommunikáció, interkulturális tapasztalatok, hallgatói mobilitás

Nowadays the number of study abroad programs and student mobility is growing at a rapid pace around the world and in Hungary, as well. There are different reasons why students from different cultural backgrounds and with different mother tongues decide to continue their studies abroad, and they have different expectations when they arrive in their host countries. Based on the experiences of foreign students, the present study analyses the advantages of studying in Hungary. The paper also investigates the foreign students' opinions of Hungarian people and Hungarian lifestyle.

Keywords: intercultural communication, intercultural experiences, student mobility

BEVEZETÉS

Világszerte a hallgatói mobilitási programok száma és a programokban résztvevők száma is gyorsan emelkedik. Az UNESCO Statisztikai Intézete 200 országot és területet vizsgált, és az adatok szerint 2000 és 2010 között a külföldön tanuló diákok száma 80 százalékkal emelkedett. Az eredmények értelmében 2000-ben 2 millió diák tanult külföldön felsőoktatási intézményben, 2010-re pedig számuk már 3,6 millióra emelkedett (UNESCO Institute for Statistics 2014). Az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) kutatását 34 tagállamában végezte, és az UNESCO adataihoz hasonlóan az eredmények azt mutatják, hogy az elmúlt három évtizedben világszerte nagymértékben nőtt a külföldön tanulók száma, 1975-ben még csak 0,8 millióan folytattak külföldi tanulmányokat, míg 2011-re ez a szám 4,3 millióra emelkedett (OECD 2013). A 32 országra kiterjedő Erasmus európai ösztöndíjprogram a felsőoktatási intézmények fejlesztési törekvéseit segíti. Az

¹ „A bemutatott kutatómunka a TAMOP-4.2.1.B-10/2/KONV-2010-0001 jelű projekt részeként az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.”

“This research was carried out as part of the TAMOP-4.2.1.B-10/2/KONV-2010-0001 project with support by the European Union, co-financed by the European Social Fund.”

² BAJZÁT Tünde
egyetemi docens
Miskolci Egyetem, Idegennyelvi Oktatási Központ
3515 Miskolc-Egyetemváros
tunde.bajzat@gmail.com

UNESCO és az OECD adataihoz hasonlóan az Erasmus ösztöndíjprogramban résztvevők száma is növekedést mutat. 2008 és 2011 között 18 százalékkal nőtt a hallgatók száma, 2008-ban 28 283 fő vett részt a programban, 2011-re pedig a diákok száma 33 269 főre emelkedett (Erasmus Students Mobility 2014).

A külföldi hallgatók világszerte növekvő számához hasonlóan a Magyarországra érkezők száma is évről évre emelkedik, különösen a bolognai oktatási rendszer bevezetése óta. Az Országos Felsőoktatási Információs Központ kutatási eredménye szerint a Magyarországra érkező külföldi hallgatók egyharmada az orvos- és egészségtudományok területén folytatja nálunk tanulmányait. A diákok többsége európai országokból, főleg Ciprusról, Németországból, Romániából, Szlovákiából, Szerbiából, Svédországból, illetve a Közel-Kelet országaiból érkezik. A legnépszerűbb BSc-képzések a műszaki karok programjai (National report 2012: 10–11).

A külföldön tanuló diákok különböző tanulási lehetőségek közül választhatnak: tanulmányokat folytathatnak külföldi felsőoktatási intézményekben, középiskolában vagy nyári egyetemen, valamint nyelvtanfolyamon és szakmai gyakorlaton is részt vehetnek. A felsorolt programlehetőségek célja az, hogy a diákok bővíthessék nyelvi és kulturális ismereteiket, elősegítsék az interkulturális érintkezéseket, szélesítsék látókörüket, és támogassák az emberi és társadalmi kapcsolatok építését és bővítését. Azonban a külföldi tanulmányok végzéséhez a hallgatóknak nemcsak idegennyelv-tudással, de kulturális ismeretekkel is rendelkezniük kell. A különböző anyanyelvet beszélő és eltérő kulturális háttérrel rendelkező diákoknak a fogadó országban és az új tanulási környezetben számos újdonsággal kell megbirkózniuk, ami félreértésekhez, problémákhoz, konfliktusokhoz és negatív tapasztalatokhoz vezethet.

Ebből következően a tanulmány célja annak bemutatása, hogy a külföldi hallgatók tapasztalata alapján melyek a magyarországi, illetve Miskolci Egyetemen való tanulás előnyei, mi a nálunk tanuló diákok véleménye a magyar emberekről és a magyar életstílusról, és szándékukban áll-e hazánkba visszatérni. A kapott eredmények alapján segíthetjük a külföldről érkező diákokat, és eredményesebben felkészíthetjük a külföldi tanulmányokat tervező magyar hallgatókat.

1. A KUTATÁS ELMÉLETI HÁTTERE

A legtöbb hallgatót a nyelvtanulás és a nyelvi készségek fejlesztése, kulturális ismereteik bővítése, a megszokottól eltérő életvitel és az otthon nem elérhető tevékenységek végzése motiválja abban, hogy külföldön folytassa tanulmányait. Sokan az utazás lehetősége, az életre szóló élmények megszerzése, az új barátságok és ismeretségek kötése és az otthon nem elérhető tanulmányok folytatása miatt döntenek úgy, hogy külföldön tanulnak.

Azonban a külföldi tanulást olyan egyéb tényezők is motiválhatják, mint a pályaválasztás, a bevándorlási lehetőség, az oktatás alacsony költsége és az ősök kultúrájának megismerése.

Martin Tillman kutatása bizonyította, hogy a hallgatók pályaválasztását segíti a külföldi tanulás, továbbá ez a megismételhetetlen tanulási tapasztalat a munkaerőpiacon is előnyt jelent. Ha egy diák nemzetközi vagy multinacionális vállalatnál szeretne dolgozni, akkor nemzetközi tapasztalatai előnyt jelenthetnek, sőt ez bizonyos cégeknél még elvárás is lehet. Az a pályázó, aki külföldön tanult, sokféle okból is kitűnik társai közül, mivel alkalmazkodóképességgel, interkulturális érzékenységgel és intellektuális rugalmassággal rendelkezik (TILLMAN 2011).

A külföldön tanulás motivációjában a bevándorlási lehetőség is jelentős szerepet játszik. A 2006-ban az ausztráliai Monash University-n elvégzett vizsgálat rávilágított arra, hogy az Ausztráliában 2003-ban egyetemi diplomát szerzett indiai diákok 75 százaléka tanulmányai befejezése után állandó tartózkodási engedélyt kért és kapott. A tanulmány azt is bizonyította, hogy az indiai hallgatók számára nem az oktatási intézmény jó hírneve volt az Ausztráliában tanulás legfőbb indoka, hanem az állandó tartózkodási engedély megszerzése (GARNAUT 2006).

A fentiekén kívül a külhoni tanulást az oktatás költsége is nagyban befolyásolja. Egy új-zélandi kutatás eredménye szerint az oktatás és a megélhetés alacsony költsége különösen a kínai hallgatók számára kulcsfontosságú motivációs tényező (HO-LI-COOPER and HOLMES 2007).

Vizsgálatok azt is bizonyították, hogy az ősök kultúrájának megismerése is döntő tényező, és a kutatások rávilágítottak arra is, hogy az ezzel a céllal külföldön tanuló diákok nemcsak tanulmányaik tekintetében bővítik ismereteiket, de személyiségük is fejlődik (BOHRER 2014).

A nemzetközi kitekintésű vizsgálatokon kívül számos kutatás folyt, amely a külföldi hallgatók magyarországi tapasztalatait és a hazánkban tanulás előnyeit térképezte fel. A Tempus Közalapítvány által külföldi Erasmus hallgatók körében készített felmérés eredménye rámutatott arra, hogy a külföldi diákok tetszését a magyar történelem, a természeti környezet és a magyar konyha nyerte el leginkább és – leginkább utazás céljából – szívesen visszatérnének Magyarországra. A magyarországi tanulás előnyeit a hazánkba történő utazás lehetőségében és az alacsony árakban látják. A magyar embereket kedvesnek és barátságosnak, a magyar nyelvet pedig nehéznek tartják (Foreign students said about Hungary – Tempus).

A Nemzeti Erőforrás Minisztérium adatai alapján is egyre növekszik a hazánkban tanuló külföldi diákok száma. A magyarországi tanulás legfőbb előnyei közé tartoznak az anyagi okok, a sikertelen otthoni felvételi, egy világhírű magyar ember iránti tisztelet vagy a kínált angol és német nyelvű képzések. Az eredmények arra is rávilágítottak, hogy a külföldi diákok számára a legnagyobb problémát az jelenti, hogy a magyar emberek nem beszélnek idegen nyelveket, így a fiatalok kivételével csak akkor tudnak az emberekkel kommunikálni, ha megtanulnak magyarul (Foreign Students in Hungary).

1.1. A kutatás célja

A 2014 nyarán elvégzett kutatás célja az volt, hogy megtudjuk, a külföldi hallgatók számára milyen előnyökkel és haszonnal jár, ha Magyarországon folytatnak felsőoktatási tanulmányokat, megismerjük, mi a véleményük a magyar emberekről és a magyar életstílusról, valamint megtudjuk, hogy tapasztalataik alapján tervezik-e a visszatérést Magyarországra.

A kapott eredmények alapján segítséget nyújthatunk a külföldről érkező diákoknak, és eredményesebben felkészíthetjük a külföldi tanulmányokat tervező magyar hallgatókat.

A jelen kutatás célját tekintve alkalmazott kutatás, mert felhasználja korábbi kutatások eredményeit, eszközeit, módszereit, ugyanakkor az új kutatások révén új ismeretekkel is bővíti azt (FÖRIS 2008: 43).

1.2. A kutatás módszere

A tanulmány következtetései egy empirikus felmérés részeredményei. A vizsgált minta Earl Babbie terminológiájával élve „nem valószínűségi minta”, azaz „a könnyen elérhető szemé-

lyekre hagyatkozunk” (BABBIE 2001: 205), jelen esetben a 2008 és 2014 közötti tanévekben a Miskolci Egyetemen tanuló külföldi diákokra.

A nem valószínűségi mintavételt akkor alkalmazzák, amikor a valószínűségi mintavétel nehezen megvalósítható. Hátránya, hogy nem biztosítja a mintába való bekerülés egyenlő valószínűségét. A nem valószínűségi mintavételi csoporton belül a jelen vizsgálat az önkényes mintavétel típusába sorolható. Az önkényes mintavétel során a válaszadókat nem szűrik, a mintavétel az egyszerűen elérhető alanyokra épül. Azonban a minta nem reprezentatív (MAJOROS 2004: 102–104). Az elvégzett kutatás azért alkalmazta a nem valószínűségi mintavételi eljárást, mert külföldi válaszadókat ismeretlenül elektronikus kérdőív kitöltésére kért nehéz feladat, és nem biztosított, hogy a válaszadásra felkért személyek minden kiküldött kérdőívet kitöltenek.

Az adatgyűjtés módszerei közül a kérdőíves adatfelvételt választottuk. A kérdőíves adatfelvételt a nagy minta, az egységesség, a könnyebb feldolgozhatóság indokolta. A választás másik oka az, hogy a jelen kutatás felderítő kutatás, és a kérdőíves adatfelvétel alkalmas ilyen célra. Főként olyan kutatásokban használják, amelyekben az elemzési egység az egyes ember, illetve az adatközlők egyes emberek. A standardizált kérdőívek továbbá minden válaszadóról ugyanolyan formában nyújtanak adatokat (BABBIE 2001: 274).

Az angol nyelvű kérdőív zárt és nyitott kérdéseket tartalmazott. A zárt kérdések esetén a lehetséges válaszokat a kutató határozza meg. A zárt kérdések egységesebb mérést követelnek meg, ezért megbízhatóságuk is nagyobb, és a válaszok is könnyen összegezhetők és elemezhetők. Ezzel szemben a nyitott kérdésekre a válaszadók tetszés szerint válaszolhatnak, leírhatják gondolataikat és véleményüket, ezért a kapott adatok nem kiszámíthatóak, ugyanakkor mélyrehatóak (MACKEY–GASS 2005: 93).

A kutatás során használt angol nyelvű kérdőív zárt kérdései rákérdeztek a külföldi hallgatók általános adataira, arra, hogy melyik karon, milyen képzésben, milyen nyelven és mennyi ideig tanultak a Miskolci Egyetemen, hogy tanultak-e magyarul Magyarországra érkezésük előtt, illetve a Miskolci Egyetemen folytatott tanulmányaik alatt, hogy könnyűnek találták-e a magyar nyelv tanulását, és szeretnék-e folytatni azt, illetve hogy melyek a Magyarországon tanulás előnyei. A nyitott kérdés azt vizsgálta, hogy a kutatásban részt vett külföldiek mit gondolnak a magyar emberekről és a magyar életstílusról, valamint hogy szeretnék-e visszatérni Magyarországra.

A kérdőíves adatgyűjtés során az önkitöltős módszert alkalmaztuk, a kérdőíveket a válaszadók elektronikus levélen keresztül töltötték ki. A kérdőív kitöltése önkéntes volt, a megkérdezettek megőrizték anonimitásukat.

Az adatgyűjtés végrehajtása után került sor az adatok feldolgozására, az eredmények grafikus ábrázolására táblázatokat használtam.

A statisztikai számítások közül átlag- és szórás számítást végeztem. Az átlag, azaz középérték az általános tendenciák kimutatására használt statisztikai eljárás, leggyakrabban használt mérőszáma a számtani közép. A szóródás megmutatja, hogy az egyes adatok a középértéktől mennyire térnek el. A szóródás leggyakrabban használt mutatója a szórás (FALUS–OLLÉ 2000: 21). A középérték és a szóródás mérőszámait az Excel program segítségével számoltam ki. Ezt a két számítási módszert alkalmaztam a válaszadók életkorának kiszámítása esetében.

Saját eredményeim a szűk mintavétel miatt nem tekinthetők reprezentatívnak, ezért csak tendenciák kimutatására alkalmasak, számszerű következtetések levonását nem teszik lehetővé.

1.3. A kutatási minta

A vizsgálat során 300 elektronikus levélcímmre küldtük ki a kérdőívet, azonban azt csupán 66 fő, a megkeresettek 22 százaléka töltötte ki.

A vizsgálatban résztvevők általános adatait az 1. táblázat tartalmazza. Megfigyelhetjük, hogy a megkérdezettek között a nemek hasonló arányban képviseltették magukat, mivel a kérdőívet 34 fő nő (52%) és 32 fő férfi (48%) töltötte ki. A kutatásban résztvevők átlagéletkora 25 év, a válaszadók közel kétharmada (40 fő, 61%) 22 és 25 év közötti, egyharmaduk (24 fő, 36%) 26 és 30 év közötti, és csupán 2 fő (3%) 30 év feletti. Az életkor szórás értéke alacsony (2,41), mert a legfiatalabb (22 év) és a legidősebb (36 év) válaszadó között kicsi a korkülönbség. A táblázatban látható az is, hogy három különböző ösztöndíjprogram keretein belül tanultak hazánkban a külföldi válaszadók, közülük a legtöbben (59 fő, 89%) az Erasmus programmal érkeztek hozzánk, néhányan (6 fő, 9%) Brazíliából a „Tudomány Határok Nélkül” programmal, 1 fő pedig a Ceepus programmal.

1. táblázat
A vizsgálatban résztvevők általános adatai (n = 66)

Kategória	Fő	Százalékos érték
nem	nő: 34	52%
	férfi: 32	48%
életkor	átlagéletkor: 25,19 év	–
	22–25 év között: 40 fő	61%
	26–30 év között: 24 fő	36%
	30 év felett: 2 fő	3%
ösztöndíjprogram	Ceepus: 1 fő	2%
	Erasmus: 59 fő	89%
	Brazil „Tudomány Határok Nélkül”: 6 fő	9%

A kutatásban 15 különböző országból érkezett férfi és nő vett részt, akik közül a legtöbben Törökországból (13 fő, 20%) utaztak Magyarországra tanulni. Csökkenő sorrendben követi őket a Lengyelországból (8 fő, 12%), Spanyolországból (7 fő, 11%), Brazíliából (6 fő, 9%), Bulgáriából (6 fő, 9%), Németországból (6 fő, 9%) és Romániából (6 fő, 9%) hozzánk érkezett hallgatók száma. Néhányan a válaszadók közül Litvániából (4 fő, 6%), Csehországból (3 fő, 5%) és Görögországból (2 fő, 3%) utaztak hazánkba tanulni. Végezetül 1-1 fő érkezett Kolumbiából, Franciaországból, Olaszországból, Kenyából és Szlovákiából (összesen 5 fő, 7%).

2. AZ EREDMÉNYEK ÉRTÉKELÉSE

A következőkben a vizsgálat eredményeit ismertetem. Elsőként a külföldi válaszadók Miskolci Egyetemen folytatott tanulmányait mutatom be. Ezt követően leírom azt, hogy a résztvevők tapasztalata alapján melyek a magyarországi, illetve Miskolci Egyetemen folytatott tanulmányok előnyei. Majd a megkérdezettek véleményét ismertetem a magyar emberekről és a magyar életstílusról. Végezetül a válaszadók Miskolcra, illetve Magyarországra történő visszatérési szándékát mutatom be.

2.1. Miskolci Egyetemen folytatott tanulmányok

A 2. táblázat a kutatásban részt vevő külföldi hallgatók miskolci egyetemi tanulmányainak részleteit tartalmazza. A táblázatból megtudhatjuk, hogy a válaszadók háromnegyede (49 fő, 74%) alapképzésben tanult a Miskolci Egyetemen, egynegyedük mesterképzésben (16 fő, 24%) vett részt, és csupán 1 fő folytatott PhD-tanulmányokat. Megfigyelhető az is, hogy a résztvevők harmada (33%) a Gazdaságtudományi Kart, negyede (25%) a Gépészmérnöki és Informatikai Kart választotta, a válaszadók sorában őket követik a Bölcsészettudományi Karon (15%), a Műszaki Földtudományi Karon (11%), a Műszaki Anyagtudományi Karon (8%) és az Állam és Jogtudományi Karon (6%), tanulók. Végezetül az Egészségügyi Kara (1%) és a Bartók Béla Zeneművészeti Intézetre (1%) is esett néhány résztvevő választása. Az adatok alapján elmondható az is, hogy a válaszadók nagy része (53 fő, 80%) egy tanulmányi félévet töltött el a Miskolci Egyetemen, és csak kis részük (13 fő, 20%) tanult itt két féléven keresztül.

2. táblázat
A vizsgálatban résztvevők Miskolci Egyetemen folytatott tanulmányai (n = 66)

Kategória	Fő	Százalékos érték
tanulmányok	BSc/BA: 49 fő	74%
	MSc/MA: 16 fő	24%
	PhD: 1 fő	2%
ME Kara/Intézete	GTK	33%
	GEIK	25%
	BTK	15%
	MFK	11%
	MAK	8%
	ÁJK	6%
	EK	1%
	BBZI	1%
tartózkodási idő	1 félév: 53	80%
	2 félév: 13	20%

A vizsgálatban résztvevők nagy része (89%, 59 fő) a Miskolci Egyetem angol nyelvű képzéseiben vett részt, és csak kis részük (11%, 7 fő) folytatta miskolci felsőoktatási tanulmányait magyar nyelven. A magyar nyelven tanuló 7 fő közül 6 fő erdélyi magyar, 1 fő pedig szlovákiai magyar, rajtuk kívül a kutatásban részt vevő 59 fő közül senki sem tanult magyarul Magyarországra érkezése előtt. Azonban a válaszadók közel kétharmada (63%, 37 fő) tanult magyarul miskolci egyetemi tanulmányai alatt, és csupán 22 fő (37%) nem élt ezzel a lehetőséggel. A megkérdezettek közel fele (42%, 25 fő) szeretné folytatni a magyar nyelv tanulását a jövőben, de a vizsgálatban résztvevők több mint fele (58%, 34 fő) nem szeretné. A válaszadók nagy része (86%, 49 fő) nehéznek találta a magyar nyelvet, és csak kis részük (14%, 8 fő) gondolta úgy, hogy a magyar nyelv elsajátítása könnyű.

A kapott eredményeket a tanulmány elméleti részében tárgyalattal összehasonlítva a jelen vizsgálat eredményei is azt igazolták, hogy a külföldi diákok többsége európai országokból érkezik hozzánk tanulni. Azonban az eredmények összehasonlításakor különbséget is tapasztalunk, mivel a Miskolci Egyetem BSc-képzései közül a Gazdaságtudományi Kar programjai a legnépszerűbbek, a műszaki karok képzései csak ezután következnek.

2.2. Magyarországon, ezen belül a Miskolci Egyetemen tanulás előnyei, illetve hasznossága

A 3. táblázat bemutatja, hogy milyen előnyökkel, illetve haszonnal jár, ha egy külföldi hallgató Magyarországon, ezen belül a Miskolci Egyetemen folytatja felsőoktatási tanulmányait. A táblázatban megfigyelhető, hogy a megkérdezett külföldiek körében az új ismeretségek, illetve barátságok kötése és a magyarországi utazás lehetősége bizonyult a legnagyobb előnynek és a leghasznosabbnak. Az angol nyelvtudás fejlesztését, a megszokottól eltérő életvitelt, a magyar kultúra és más kultúrák megismerését külföldi hallgatótársak révén és az európai utazás lehetőségét már kevésbé tartották előnyösnek és hasznosnak a válaszadók, mint a barátságok kötését és a magyarországi utazást. A kutatásban résztvevők véleménye szerint a legkevésbé hasznosnak a tanulmányi ismeretek bővítése, az önállóság, a magyar nyelv tanulása és az olyan tevékenység végzése bizonyult, amire otthon a megkérdezett külföldieknek nincs lehetősége, egyben ezek jártak a legkevesebb előnnyel is. Az egyéb kategóriába öt válasz érkezett, amelyből két külföldi hallgató a magyarországi alacsony árakat tartotta előnyösnek, a harmadik válaszadó pedig hazánkban ismerkedett meg a szerelmével. A negyedik adatközlőt, egy Bulgáriából érkezett férfit magyarországi tapasztalatai motiválták részben abban, hogy egy másik külföldi országban folytassa tanulmányait, amelyről így írt: *Jelenleg Norvégiában mesterképzésben veszek részt. Bizonyos fokig magyarországi tanulmányaim befolyásoltak abban, hogy külföldön szerezzek diplomát. Az ötödik válaszadónak, egy litván férfinak pedig személyiségfejlődését segítette a nálunk eltöltött idő: Magyarországi tanulmányaim hatására több önbizalmam lett.*

3. táblázat

A Magyarországon, ezen belül a Miskolci Egyetemen tanulás előnyei, illetve hasznossága

	Válaszok száma	Százalékos érték
új ismeretségek és barátságok kötése	53	12%
utazás Magyarországon	53	12%
angol nyelvtudás fejlesztése	49	11%
megszokottól eltérő életvitel	48	11%
ismeretszerzés a magyar kultúráról	47	11%
más kultúrák megismerése külföldi hallgatótársak révén	46	11%
utazás Európában	42	10%
tanulmányai során megszerzett ismeretek bővítése	26	6%
önállóság (szülői segítség és támogatás nélkül)	26	6%
magyar nyelv tanulása	20	5%
tevékenység, amire otthon nincs lehetősége	20	5%
egyéb	3	–

A táblázat eredményeit a korábban tárgyaltakkal összehasonlítva megállapítható, hogy a Miskolci Egyetemen tanuló külföldi hallgatók körében végzett kutatás eredményei szerint is a legtöbb hallgató számára a nyelvtanulás és a nyelvi készségek fejlesztése, a kulturális ismeretek bővítése, az új barátságok, ismeretségek kötése, az utazás lehetősége és a megszokottól eltérő életvitel jelentik a külföldön tanulás legnagyobb előnyeit. Azonban más vizsgálatokkal ellentétben a jelen kutatás résztvevőit a pályaválasztás, a bevándorlási lehe-

tőség, az oktatás alacsony költsége és az ősök kultúrájának megismerése csak kis mértékben vagy egyáltalán nem befolyásolta.

2.3. Magyarok a külföldi hallgatók szemével

A vizsgálatban részt vevő külföldi hallgatókban magyarországi tartózkodásuk alatt nagyrészt pozitív vélemény alakult ki a magyar emberekről. A válaszadók közül 26 fő írta azt, hogy a magyarok segítőkészek, 19 fő tapasztalata szerint a magyarok barátságosak, 18 megkérdezett külföldi szerint kedvesek a magyarok, nyolcan gondolták úgy, hogy jó emberek, 3 fő véleménye alapján csodásak, és 2 fő tapasztalata szerint vendégszeretőek a magyar emberek. Egy-egy válaszadó pedig a következő jelzőket használta a magyar emberek jellemzésére: békés, büszke, csendes, egyenes, emberi, fegyelmezett, felelősségteljes, gondoskodó, intelligens, komoly, megértő, nagylelkű, nyitott a külföldiekkel, őszinte, szimpatikus, tisztelettudó, türelmes és vicces.

Azonban a pozitív vélemények mellett negatív véleményeket is megfogalmaztak a kutatásban résztvevők. A megkérdezettek közül 8 fő tapasztalta azt, hogy nehéz a magyarokkal kommunikálni, mert nem beszélnek angolul, 4 fő érezte a magyar emberek viselkedését kissé hűvösnek, 3 válaszadó szerint introvertáltak, 2 fő szerint pedig szégyenlősek a magyarok. Egy-egy válaszadó a következőképpen jellemezte a magyar embereket: kicsit szomorúak, nem kommunikatívak, nem optimisták a jövőt illetően, sokat panaszkodnak, szüklátókörűek, nem mosolyognak és tartózkodóak.

A magyar emberekről kialakult, túlnyomó részben pozitív véleményhez hasonlóan a vizsgálatban résztvevők a magyar életstílusról is hasonlóan pozitívan nyilatkoztak. A válaszadók közül többen a magyar és a miskolci egyetemi hagyományokkal kapcsolatban fejezték ki tetszésüket, amelyről így írt az egyik spanyol női adatközlő: *Tetszik a sok hagyomány.* Válaszát megerősítette és kiegészítette egy Németországból érkezett női válaszadó véleménye: *Tetszik a sok egyetemi hagyomány, az, hogy a diákok egyenruhát viselnek, amikor ünnepségre vagy vizsgázni mennek. Úgy gondolom, hogy ez az azért jó, mert így az egyén és egyetemi tanulmányai között különleges pszichológiai kötődés jön létre.* A távoli Kolumbiából hazánkba érkező női résztvevőnek a magyarországi fejlődés és kultúra nyerte el tetszését: *Magyarország fejlődő és igen gazdag kultúrájú ország.* A közeli Csehországból érkezett férfi adatközlő tapasztalata szerint nálunk zajosabb, ugyanakkor nyugodtabb is az élet, mint Csehországban: *Az élet Magyarországon egy kicsit zajosabb, de kevésbé stresszes, mint itt, Csehországban.*

Azonban a pozitív vélemények mellett negatív tapasztalatokról is beszámoltak a kutatásban résztvevők, de ahogyan a magyar emberekről alkotott vélemények is csak kis részben voltak negatívak, a magyar életstílusról is csak 2 fő írt negatív véleményt. Az egyik török női válaszadó az utcákon élő sok hajléktalan ember miatt úgy érezte, hogy nincs biztonságban. Az egyik Brazíliából érkezett férfi adatközlő pedig kifogásolta, hogy a magyar fiatalok túl sokat dohányoznak és túl sok italt fogyasztanak.

Az előzőekben tárgyalt eredményeket a tanulmány elméleti részében leírtakkal összehasonlítva elmondható, hogy a jelen vizsgálat eredményei is azt mutatták, hogy a nálunk tanuló külföldiek pozitív véleménnyel vannak a magyar emberekről, anyanyelvünket pedig nehéznek találják. Az egyetlen megtapasztalt problémát az jelenti, hogy a magyar emberek nem beszélnek idegen nyelveken, ezzel megnehezítve a hazánkba érkező külföldiek életét és mindennapi kommunikációját.

2.4. Visszatérés Magyarországra

Arra a nyitott kérdésre, hogy *Szeretne-e visszatérni Magyarországra?*, a 66 résztvevőből 64 fő, a résztvevők 97 százaléka válaszolt igennel, egyetlen megkérdezett sem válaszolt nemmel, és csupán 2 válaszadó írta azt, hogy talán. A 64 igennel válaszoló külföldi nagy része (50 fő, 76%) részletesen megindokolta választát. A kapott válaszok alapján elmondható, hogy a vizsgálatban résztvevők nagy része utazgatni szeretne Magyarországon és ezért tervezi visszatérését, kis részük szeretne újra találkozni magyar barátaival, néhányan pedig egyéb okból tervezik a visszatérést. A kutatásban részt vevő kenyai női adatközlő terveiben a magyar kultúra, a magyar ételek és látnivalók alaposabb megismerése szerepel: *A jövőben szeretnék Magyarországra látogatni azért, hogy többet tudjak meg a magyar kultúráról és megtanuljam elkészíteni a hagyományos magyar ételeket. Szeretném megnézni a történelmi nevezetességeket.* Az egyik spanyol férfi válaszadó egy nyári fesztivál miatt látogatna újból hazánkba: *Szeretnék részt venni azon a nyári fesztiválon, amelyet minden évben megrendeznek Magyarországon.* Egy másik férfi résztvevő, aki Romániából érkezett, nálunk képzelel el az életét a magasabb életszínvonal miatt: *Magyarországra szándékozom költözni, mert ott jobb az életszínvonal, mint szülővárosomban.* A közeli Csehországból érkezett férfi adatközlő pedig így írt: *Beleszerettem az országba.*

A kapott eredményeket a tanulmány elméleti részében tárgyaltakkal összehasonlítva megállapítható, hogy a jelen vizsgálat eredményei is arra mutattak, hogy a külföldi hallgatók szívesen térnének vissza Magyarországra leginkább azért, hogy kultúránkat, hagyományainkat és a nevezetességeket még jobban megismerjék.

ÖSSZEGRÉS

A tanulmány első része bemutatta a kutatás elméleti háttérét, célját, módszerét és a kutatási mintát. Ezt követte a vizsgálat adatainak elemzése. Az eredmények alapján elmondható, hogy a 15 különböző országból hozzánk érkezett külföldi válaszadó számára a magyarországi, illetve miskolci egyetemi tanulmányok legnagyobb előnyei a következők voltak: új ismeretségek és barátságok kötése, más kultúrák megismerése külföldi hallgatótársak révén, az utazás lehetősége Magyarországon és Európában és az angol nyelvtudás fejlesztése. Az adatok alapján látható, hogy a megkérdezettek nagy része pozitív tapasztalatokat szerzett a magyar emberekről és a magyar életstílusról. Az eredmények rávilágítottak arra is, hogy a válaszadók szeretnék a jövőben visszatérni Magyarországra és hazánk látnivalóit, szokásait és kultúráját még jobban megismerni.

IRODALOM

- BABBIE, Earl 2001. *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó.
- BOHRER, Isabel 2014. *10 Reasons Why You Should Study Abroad in College – Benefits & Challenges*. <http://www.moneycrashers.com/reasons-why-study-abroad-benefits/> (letöltve: 2014. február 8.)
- Erasmus Students Mobility. <http://www.statisticsforall.eu/maps-erasmus-students.php#> (letöltve: 2014. február 2.)
- FALUS Iván–OLLÉ János 2000. *Statistikai módszerek pedagógusok számára*. Budapest: Okker Kiadó.

- FÓRIS Ágota 2008. *Kutatásról nyelvészeknek. Bevezetés a tudományos kutatás módszertanába*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Foreign students said about Hungary – Tempus*. http://english.tpf.hu/pages/content/index.php?page_id=177 (letöltve 2015. március 23.)
- Foreign Students in Hungary: Why They Came, What They Like and What They Dislike*. http://www.felvi.hu/for_foreigners/research/foreign_students_in_hungary_why_they_came_what_they_like_and_what_they_dislike (letöltve: 2015. március 23.)
- GARNAUT, John 2006. *Universities being used as immigration 'factories'*. The Sydney Morning Herald, 30 March, 2006. <http://www.smh.com.au/news/national/unis-used-as-immigration-factories/2006/03/29/143441215915.html> (letöltve: 2014. február 5.)
- HO, Elsie-LI, Wendy-COOPER, Jenine and HOLMES, Prue 2007. *Experiences of Chinese International Students in New Zealand*. Migration Research Group, University of Waikato, Report for Education New Zealand March 2007. http://researchonline.jcu.edu.au/18563/1/Chinese_international_students_in_NZ.pdf (letöltve: 2014. február 5.)
- MACKEY, Alison-GASS, M. Susan 2005. *Second Language Research: Methodology and Design*. London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- MAJOROS Pál 2004. *A kutatómódszertan alapjai*. Budapest: Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Részvénytársaság.
- National report from Hungary on immigration of international students to the EU*. 2012. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/immigration-students/12a._hungary_national_report_international_students_jan2013_en_version_en.pdf (letöltve: 2015. március 23.)
- OECD 2013. How many students study abroad and where do they go? In: *Education at a Glance 2013: Highlights*. OECD Publishing. http://dx.doi.org/10.1787/eag_highlights-2013-12-en (letöltve: 2014. január 24.)
- TILLMAN, Martin 2011. *AIFS Student Guide to Study Abroad and Career Development*. Stanford, American Institute for Foreign Study. http://www.aifsabroad.com/advisors/pdf/Tillman_AIFS_Student_Guide_Career.pdf (letöltve: 2014. február 1.)
- UNESCO Institute for Statistics. <http://www.uis.unesco.org/education/Pages/international-student-flow-viz.aspx> (letöltve: 2014. január 25.)